

NORGES BANKS
BIBLIOTEK

Lov
om adgang til regulering
av penge- og kredittforholdene

Særtrykk utgitt av Norges Bank.

Trykt i Norges Banks Seddeltrykkeri juli 1974.

Lov av 25. juni 1965 nr. 2¹⁾ om adgang til regulering av penge- og kredittforholdene

¹⁾ Endret ved lover av 17. juni 1966, 30. juni 1967, 18. juni 1971 og 21. juni 1974

Kapittel 1. Alminnelige bestemmelser

§ 1

Kongen kan i medhold av denne lov utferdige bestemmelser om likviditetsreserver, valutadekningsreserver, tilleggsreserver, plasseringsplikt, direkte utlansregulering for visse kredittinstitusjoner, høyeste rentesats for utlån og emisjonskontroll. Departementet kan utferdige bestemmelser om oppgaveplikt for visse kredittinstitusjoner og om plikt til å gi oppgaver over rentesatser.

§ 2

Kongen skal hvert år sende Stortinget melding om retningslinjene for penge- og kredittpolitikken det kommende år. Kongen skal likeledes i melding til Stortinget gi en nærmere redegjøring for den politikk som har vært fulgt det siste år.

Retningslinjer som har vært forelagt Stortinget, må ikke endres på noe vesentlig punkt før det er gitt særskilt melding om det, med mindre den økonomiske situasjon gjør det uforsvarlig å vente. I så fall skal Stortinget snarest mulig ha underretning om de foretatte endringer.

§ 3

Før Kongen treffer bestemmelse i medhold av denne lov, skal Norges Bank gis anledning til å uttale seg.

Kapittel 2. Om forretnings- og sparebankers likviditetsreserver, valuta-dekningsreserver og tilleggsreserver

§ 4

Kongen kan bestemme at forretnings- og sparebanker skal holde en nærmere angitt reserve av primære og sekundære likvider. Likviditetsreservene skal utgjøre en bestemt prosent av vedkommende banks samlede passiva med unntak av rembursforpliktelser og iliknede men ikke betalte skatter.

§ 5¹⁾

Som primær likviditetsreserve regnes vedkommende banks beholdning av sedler og skillemynt, innskott på ordinær foliokonto i Norges Bank, innskott på postgiro og beholdning av norske statskasseveksler.

Som sekundær likviditetsreserve regnes bankens beholdning av norske stats- og statsgaranterte obligasjoner. Ved beregningen settes obligasjonsbeholdningen til bokført verdi.

Satsen for primærreserven kan ikke settes høyere enn 15 prosent for forretningsbankene og 10 prosent for sparebankene. Satsen for summen av den primære og sekundære likviditetsreserve kan ikke settes høyere enn 25 prosent for forretningsbankene og 40 prosent for sparebankene. Disse

satser kan settes forskjellig for forretnings- og sparebanker og etter bankens forvaltningskapital og geografiske beliggenhet.

¹⁾ Endret ved lover av 17. juni 1966 og 30. juni 1967.

§ 6¹⁾

Den pliktige likviditetsreserve skal beregnes på grunnlag av vedkommende banks stilling ved utgangen av hver måned og holdes gjennom den påfølgende måned.

Kongen kan bestemme at forpliktelsen til å holde likviditetsreserver kan anses oppfylt når reservene i gjennomsnitt for måneden eller for deler av måneden minst har svart til det beregnede krav.

¹⁾ Endret ved lover av 17. juni 1966 og 30. juni 1967.

§ 7¹⁾

Kongen kan bestemme at forretnings- og sparebanker skal ha en egen valutadekningsreserve beregnet på grunnlag av økingen i innskott og lån fra utenlandske innskytere og långivere. Kongen fastsetter utgangspunktet for beregning av økingen av nevnte passivaposter. Utgangspunktet kan ligge inntil fire måneder forut for utferdigelsen av forskriftene. Innenfor denne periode kan det eventuelt fastsettes et gjennomsnitt av flere månedstall som utgangspunkt. Valutadekningskravet skal oppfylles ved innskott på separat foliokonto i Norges Bank.

Prosentsatsen for reservekravet kan settes forskjellig for lån og innskott med løpetid over 12 måneder og for innskott og lån med kortere løpetid. Prosentsatsen må ikke overstige 100.

¹⁾ Endret ved lov av 18. juni 1971.

§ 8

Kongen kan bestemme at forretnings- og sparebanker skal ha en tilleggsreserve av likvide midler på separat foliokonto i Norges Bank. Tilleggsreserven skal utgjøre en nærmere angitt prosent av vedkommende banks utlånsøking. Kongen fastsetter reglene for beregningen av utlånsøkingen, herunder tidspunktet utlånsøkingen skal regnes fra.

Prosentsatsen for reservekravet kan settes forskjellig for forretnings- og sparebanker, for de ulike utlånsformål og etter bankenes forvaltningskapital og geografiske beliggenhet. Satsen må ikke overstige 100.

Kapittel 3. Om plasseringsplikt

§ 9¹⁾

Kongen kan bestemme at forretnings- og sparebanker, livsforsikringsselskaper, kommunale pensjonskasser og pensjonsfond samt private pensjonskasser, pensjonsfond og tariffestede pensjonsordninger godkjent som tjenestepensjonsordninger etter skattelovens regler, skal opprettholde den beholdning institusjonen har av norske statsobligasjoner og andre norske ihendehaverobligasjoner på et nærmere angitt tidspunkt. Dette gjelder dog bare for så vidt institusjonens beholdning av slike obligasjoner, regnet i forhold til forvaltningskapitalen, er mindre enn 30 prosent når det gjelder forretningsbanker, 40 prosent når det gjelder sparebanker og 60 prosent når det gjelder andre institusjoner. Kongen kan fastsette lavere satser enn nevnt i annet punktum og kan bestemme at institusjoner som har hatt nedgang i obligasjonsbeholdningen i et visst tidsrom forut for utferdigelsen av forskriftene, skal gjen-

skaffe obligasjoner for det beløp beholdningen er redusert med.

Kongen kan bestemme at institusjoner som nevnt i første ledd, skal plassere i norske statsobligasjoner eller andre norske ihendehaverobligasjoner inntil 60 prosent av det beløp forvaltningskapitalen er økt med i et visst tidsrom, dog bare inntil institusjonens beholdning av slike obligasjoner når den grense som er fastsatt i første ledds annet punktum eller den lavere grense som Kongen fastsetter. Innenfor denne ramme kan Kongen bestemme at en viss minstedel av økingen skal plasseres i norske statsobligasjoner.

Har en institusjon hatt nedgang i forvaltningskapitalen, kan beholdningen av obligasjoner reduseres etter forskrifter som gis av Kongen.

Som forvaltningskapital regnes institusjonenes samlede aktiva. Kongen kan ved forskrift bestemme at visse aktivaposter ikke skal medregnes. Ved anvendelse av bestemmelsene i denne paragraf settes obligasjonsbeholdningen til bokført verdi.

¹⁾ Endret ved lov av 18. juni 1971.

§ 10¹⁾

Utgangspunktet for beregning av gjenskaffelsesplikten etter § 9 første ledd siste punktum og for beregning av øking i forvaltningskapitalen etter § 9 annet ledd kan ligge inntil fire måneder forut for utferdigelsen av forskriftene. Innenfor denne periode kan det eventuelt fastsettes et gjennomsnitt av flere månedstall som utgangspunkt. Blir det fastsatt nytt utgangspunkt for beregningene, kan bestemmes at plasseringene etter de nye forskrifter skal økes eller reduseres med det beløp institusjonen

har plassert for lite eller for meget etter de eldre forskrifter.

Plikten etter § 9 til å opprettholde, gjenskaffe eller å øke obligasjonsbeholdningene beregnes på grunnlag av oppgaver som vedkommende institusjon plikter å gi. Kongen kan gi forskrifter om oppgaveplikten og en frist for å bringe plasseringen i orden. Fristen kan ikke settes kortere enn en måned for forretnings- og sparebanker og tre måneder for andre institusjoner.

Forskrifter etter §§ 9 og 10 kan utferdiges forskjellig for ulike grupper av institusjoner og forskjellig etter institusjonenes forvaltningskapital og geografiske beliggenhet.

¹⁾ Endret ved lov av 18. juni 1971.

Kapittel 4. Om oppgaveplikt og direkte regulering av utlån og garantier

§ 11¹⁾

Departementet kan bestemme at selskaper og stiftelser som har til formål å yte eller formidle kreditt og å stille garanti for kreditt, skal gi oppgaver til Norges Bank om denne virksomhet og om hvordan den er finansiert.

I tvilstilfelle avgjør departementet om et selskap eller stiftelse går inn under første ledd.

¹⁾ Endret ved lov av 18. juni 1971.

§ 12¹⁾

Kongen kan utferdige forskrifter til direkte regulering av omfanget av utlånsvirksomheten i selskaper og stiftelser som omfattes av § 11. For slike selskaper og stiftelser kan Kongen også utferdige forskrifter om direkte

regulering av omfanget av garantier i låneforhold. Forskriftene kan utformes forskjellig for ulike grupper av institusjoner og for ulike finansieringsformål og forskjellig etter institusjonens forvaltningskapital.

Unntatt fra første ledd første punktum er institusjoner som er nevnt i § 9 samt statsbankene og kredittforeninger og andre kredittinstitusjoner som utsteder ihendehaverobligasjoner. Første ledd annet punktum gjelder ikke hvor selskaper eller stiftelser som omfattes av § 11 er långiver eller låntaker eller lånet er godkjent etter § 15.

¹⁾ Endret ved lover av 18. juni 1971 og 21. juni 1974.

Kapittel 5. Om renteregulering og emisjonskontroll

§ 13

Departementet kan bestemme at forretnings- og sparebanker, livs- og skadeforsikringselskaper, kommunale pensjonskasser og pensjonsfond samt private pensjonskasser, pensjonsfond og tariffestede pensjonsordninger godkjent som tjenestepensjonsordninger etter skattelovens regler, kreditt- og hypotekforeninger og andre selskaper og stiftelser som har til formål å yte eller formidle kreditt, skal gi oppgaver til Norges Bank om hvilke rentesatser som nyttes ved inn- og utlån.

I tvilstilfelle avgjør departementet om et selskap eller stiftelse går inn under første ledd.

§ 14¹⁾

Kongen kan, uansett om lånet ytes eller formidles av selskaper eller stiftelser som nevnt i § 13 første ledd, utferdige forskrifter om

høyeste rente og provisjon for de forskjellige typer av utlån. I det enkelte tilfelle kan gjøres unntak fra forskriftene. Likeledes kan Kongen fastsette at slike rente- og provisjonsatser ikke kan endres uten etter samtykke fra Norges Bank.

Denne paragraf får ikke anvendelse på rente- og provisjon fastsatt etter regler gitt i eller med hjemmel i annen lov.

¹⁾ Endret ved lov av 21. juni 1974.

§ 15¹⁾

Kongen kan ved forskrift bestemme at lån mot utstedelse av ihendehaverobligasjoner eller lån som ellers gis av flere långivere sammen, ikke skal kunne tas opp uten etter samtykke fra Kongen.

¹⁾ Endret ved lov av 18. juni 1971.

Kapittel 6. Om tilsyn, strafferenter og straffebestemmelser

§ 16

Kongen gir bestemmelser om tilsyn med at de forskrifter som er gitt i medhold av loven overholdes.

Institusjonene som omfattes av loven plikter etter anmodning i det enkelte tilfelle eller etter generelle bestemmelser som gis om utøvingen av tilsynet å gi tilsynsmyndigheten de opplysninger som er nødvendige for kontrollen.

Tilsynsmyndigheten skal ha adgang til institusjonenes regnskaper.

Tilsynsmyndighetens tjenestemenn har taushetsplikt overfor uvedkommende om opplysninger som de blir kjent med i sin virksomhet.

§ 17¹⁾

Er likviditetsreserven, valutareserven eller tilleggsreserven lavere enn påbudt med hjemmel i §§ 4–8, eller er beholdningen av obligasjoner lavere enn påbudt med hjemmel i § 9, eller er utlånene større enn fastsatt med hjemmel i § 12, skal vedkommende betale renter til statskassen etter forskrifter som fastsettes av Kongen. Rentebeløpet kan inndrives ved utpantning.

Renter etter første ledd kan i særlige tilfelle reduseres eller ettergis av Kongen.

¹⁾ Endret ved lover av 30. juni 1967 og 18. juni 1971.

§ 18

Den som forsettlig eller aktløst overtrer eller medvirker til å overtre bestemmelser som er gitt i medhold av §§ 11 og 13–15, straffes med bøter.

Er overtredelsen foretatt av noen som har

handlet på vegne av et selskap eller stiftelse, kan bøtestraff også idømmes selskapet eller stiftelsen.

Kapittel 7. Lovens ikrafttrede

§ 19

Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.¹⁾ Fra den tid loven trer i kraft oppheves mellombels lov av 17. juli 1953 om høve til regulering av rente og provisjon.

Lov av 28. juni 1952 om aksje- og sparebankers innskottsreserve i Norges Bank oppheves senest 3 måneder etter at Kongen har truffet bestemmelser i medhold av denne lovs § 4.

¹⁾ Trådte i kraft 1. juli 1965 i henhold til Kgl. res. av 25. juni 1965. Endringer etter lov av 18. juni 1971 trådte i kraft straks i henhold til Kgl. res. samme dag. Endringer gitt i lov av 21. juni 1974 trådte i kraft straks i henhold til Kgl. res. samme dag.

